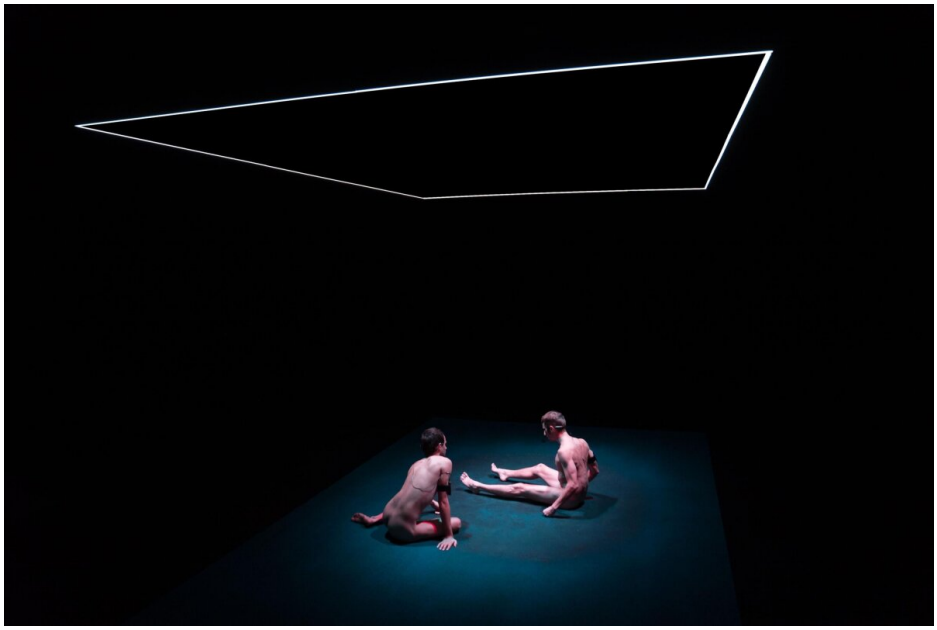

Dark Field Analysis

JEFTA VAN DINTHER

Erotiek onder de microscoop

Pieter T'Jonck

Gezien op 12 augustus 2024
Museu de Serralves, Porto (PT)

‘Dark Field Analysis’ van Jefta van Dinther dateert uit 2017, maar was in België slechts één keer te zien, in Leuven. De herneming was voor mij meteen één van de meest memorabele momenten van 2024. Ik ging zelfs twee keer kijken, want het is zo’n hallucinante trip dat ik na één keer nauwelijks wist wat ik gezien had. ‘Dark Field Analysis’ vervlecht klank, beweging, scenografie en licht tot een intens *Gesamtkunstwerk* dat erotiek tastbaar maakt als een blinde oerkracht.

05 JANUARI 2025

Twee mannen zitten naakt op een groen laken dat sprekend lijkt op biljartlaken. Om hun bovenarm hangt een zender die verbonden is met een contactmicrofoon aan hun mond. Het laken is uitgespreid op een egaal grijszwarte vloer. Het publiek zit eromheen, alsof het kwam voor een tweekamp. Op zo’n 3 m boven de vloer zweeft een rechthoekig lichtkader. Ook dat doet denken aan een confrontatie in een arena.

Toch leunt Roger Sala Reyner in die unheimische context – een ontwerp van scenografe Cristina Nyffeler en lichtdesigner Minna Tiikkainen - ontspannen, wat dromerig zelfs, achterover. Juan Pablo Cámara daarentegen zit gespannen rechtop, en werpt een intense blik op hem. Er is iets met zijn ogen: zijn pupillen zijn onnatuurlijk wijd open, alsof hij drugs genomen had.

‘Dark Field Analysis’ opent met een haast banale dialoog, over vroege jeugdherinneringen. Reyner vertelt dat hij dol was op rondtollen, tot hij op een dag op zijn kin viel en hevig bloedde. Cámara reageert op dat woord ‘bloed’ op een bizarre manier. Zijn lijf en ledematen draaien mechanisch heen en weer, met het onnatuurlijk houterige van figuren in een animatiefilm of van een robot. Medeleven of betrokkenheid spreken er niet uit. De vraag ‘Did you bleed?’ klinkt eerder begerig dan bezorgd.

Ondertussen zwelt een pompende synthesizerdreun van David Kiers aan. Hij manipuleert tegelijk de stemmen van de performers subtiel. Ze klinken steeds luider en holler, alsof ze niet toebehoren aan de lichamen die ze voortbrengen. Kiers vervormt Cámara's stem nog verder: ze galmt rauw en diep als hij Reyner vraagt of die al ooit iemand penetreerde. Diep penetreerde. Onder iemands huid kroop. Binnendrong in iemands lijf om het over te nemen.

De beelden die volgen zijn ronduit psychedelisch. Het licht op het podium switcht naar rood en groen, complementaire kleuren die bizarre slagschaduwen veroorzaken. Dat licht flakkert abrupt aan en uit, maar in flitsen zie je toch hoe de twee lichamen elkaar bespringen als om elkaar te verslinden. Het zijn geen mensen meer, zeker niet als de performers later op handen en voeten over de vloer rennen. Het podium krijgt allengs iets van een gigantische microscoop die onbekende specimen onder de loep neemt met behulp van felle rood-groen contrasten, met het lichtkader boven de vloer als een objectglaasje.

Niet dat de twee spelers zwijgen. Cámara leidt het vreemde ritueel in met een bespiegeling over bloed als drager van leven. Wat hij precies bedoelt of waar hij op uit is valt niet te achterhalen, ook niet als je de tekst achteraf leest. Het gaat over leven, over bloed en leven, over elementaire, onbegrijpelijke krachten, over blinde driften.

Daartegenover staat de zang van Reyner: ze is zuiver, melodieus en precies, maar zo luid versterkt dat de band tussen het lichaam en de stem van de zanger doorgeknipt is. Hij parafraseert 'Horses in my dreams' en The slow drug' van P.J. Harvey. Vooral 'The slow drug', herhaalt hij eindeloos. Steeds opnieuw weerklinkt 'Still the question lingers, I twist it round my fingers, could you be my calling?'

Wat Van Dinther hier laat zien is een limietervaring. Dit gaat over erotiek, over begeerte tot de dood erop volgt.

Over welke 'calling' het gaat wordt nooit verklaard. Er is alleen de bizarre conversatie, naar het einde, over bloed als een levenslijn die het verleden onthult, over slachtpartijen, over een stervend paard… . Er is ongetwijfeld een link met *dark field analysis*, een methode uit de alternatieve geneeskunde om het verleden van een patiënt te achterhalen door bloedanalyse, maar dat helpt je niet verder. Het is, op de keper beschouwd ook van geen enkel belang. Wat Van Dinther hier laat zien is een limietervaring. Dit gaat over erotiek, over begeerte tot de dood erop volgt.

Door het intrigerende licht kader dat boven het gebeuren hangt lijkt de parallel met de schilderijen van Francis Bacon me plots onontkoombaar: de performers in dit stuk zijn als de nauwelijks nog als mensen te herkennen hompen vlees en bloed die elkaar bespringen in werken als 'Triptych' of 'Lying figure'. De zang van Reyner versterkt dat onwerkelijke gevoel: ze klinkt tegelijk als een onstuitbare levenskracht en een doodsreutel. Doorgaan ondanks alles.

Maar niet tot het einde. Het stuk eindigt ermee dat alle belichting wegvalt, op het nu helder stralende rechthoekige kader boven de vloer na. Omzichtig, bijna schuchter, turen de twee mannen naar het zwarte zwerk daarboven. Cámara klimt dan op de schouwers van Reyner en reikt naar die ruimte buiten het strijdtoneel, de microscoop, de drukkookpan die het podium al die tijd was.

Waarop het licht dooft. Als een eclips.

‘Dark Field Analysis’ is een eclips: een voorstelling als een moment buiten de werkelijkheid daarbuiten die we kennen als het gewone leven. Het is een fantastisch slotbeeld voor een fantastische voorstelling.